

PONOVNI

JAVNI POZIV

za angažman eksperta u oblasti ekonomije / turizma

za pripremu izvještaja Uloga i potencijali iseljništva u razvoju turizma u BiH

U skladu sa članom 12. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09 i 59/09 i 103/09) Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH nadležno je za „kreiranje politike Bosne i Hercegovine prema iseljeništvu“. U okviru svojih nadležnosti za iseljništvo, Ministarstvo je zaduženo za provođenje dokumenta „Politika o saradnji sa iseljeništvom“¹ koju je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo na 99. sjednici održanoj 18.4.2017.godine („Službeni glasnik BiH“, br. 38/17).

Dokument Politika predviđa mjeru 2.4. *Unaprijediti saradnju u oblasti privrede, obrazovanja, nauke, kulture i sporta sa iseljeništvom* u kojoj između ostalog stoji da će Bosna i Hercegovina podsticati promociju turističkih potencijala putem iseljništva, povezivanje privrednika iz iseljništva s privrednim subjektima u BiH, organizovanje ekonomskih foruma iseljništva, poslovnih/investicionih konferencija, podsticati iseljništvo na ulaganje i proizvodnju u BiH itd. Istovremeno, Politika predviđa i mjeru 1.4. *Jačati kapacitete jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom*. U praksi se pokazalo da je saradnja sa iseljeništvom naročito važna, efikasna i vidljiva kada se odvija na lokalnom nivou. To je zapravo nivo vlasti koji efektivno i neposredno ostvaruje saradnju koja rezultira obostranom koristi. Ova podrška između ostalog podrazumijeva i uključivanje iseljništva u lokalni razvoj.

Programom rada Ministarstva za 2019.godinu predviđena je izrada dokumenta kojim će se istražiti uloga i potencijal iseljništva u razvoju turizma u BiH uključujući investiranje, turizam dijaspore, promociju turizma i prilike za investiranje.

U cilju doprinosa realizaciji gore pomenutih mjera iz Politike, Ministarstvo je u prethodnom periodu potpisalo memorandume o saradnji sa 30tak jedinica lokalne samouprave u cijeloj Bosni i Hercegovini u kome je predviđena međusobna saradnja u sljedećim područjima: jačanje kapaciteta jedinica lokalne samouprave za saradnju sa iseljeništvom i uključivanje iseljništva u lokalni razvoj, prikupljanje i razmjena podataka o iseljeništvu, razmjena iskustava i dobrih praksi.

¹ Politika o saradnji sa iseljeništvom <http://www.mhrr.gov.ba/iseljenistvo/Dokumenti/PolitikaB%20final1.pdf>

Iseljništvo je vezano za svoja mjesta porijekla u BiH i zainteresovano da doprinese lokalnom razvoju, a turizam je među najprivlačnijim sektorima za njihova ulaganja. Iako je većina jedinica lokalne samouprave s kojima Ministarstvo ima potpisane memorandume o saradnji prepoznalo potencijale iseljništva i uključilo ga u svoje razvojne strategije, nivo ulaganja iseljništva se nije znatno povećao što ukazuje na potrebu da se ova veza između iseljništva i razvoja na lokalnom nivou, uključujući i turizam, dodatno potakne i podrži. Pri tome treba uzeti u obzir i interes iseljništva za turističkim posjetama BiH. Turizam dijaspore (iseljenički turizam), uz novčane doznake, trenutno je jedan od najvećih doprinosa iseljništva razvoju BiH jer posjete domovini osiguravaju veliki finansijski poticaj ekonomiji BiH².

S tim u vezi, Ministarstvo ima namjeru da pokrene inicijativu na vezivanju iseljništva i razvoja turizma na lokalnom nivou, odnosno, da pruži podršku jedinicama lokalne samouprave s kojima ima potpisane memorandume o saradnji, kao i iseljništvu, da kroz međusobnu saradnju unaprijede razvoj lokalnog turizma.

U tom smislu, Ministarstvo izražava potrebu za angažmanom stručnog konsultanta, eksperta u oblasti ekonomije / turizma, koji će pripremiti Izvještaj o ulozi i potencijalima iseljništva u razvoju turizma u BiH, s fokusom na lokalni nivo. Izvještaj će služiti Ministarstvu za definiranje konkretnih aktivnosti na podršci uključivanju iseljništva u razvoj lokalnog turizma.

Dijaspora i turizam

Porast migracija, olakšana komunikacija i jeftin transport doveli su do razvoja novog vida turizma u svijetu. Dijaspore širom svijeta stvorile su novu granu u turizmu – turizam dijaspore ili iseljenički turizam koji u osnovi podrazumijeva posjete rodbini i prijateljima u zemlji porijekla uz koje se sve više prakticiraju turistički obilasci, zdravstveni, vjerski, eko i etno turizam, kao i drugi vidovi turizma. Turizam dijaspore može podstaći dodatna ulaganja u sektor turizma i otvaranje novih preduzeća uključujući i turističke kompanije od strane pripadnika dijaspore ili njihovih saradnika.

I u BiH je turizam dijaspore doživio nagli napredak i razvoj. Dijaspora vjerovatno predstavlja veliki udio u strukturi stranih i domaćih turista. Generalno, BiH se smatra jednom od brzorastućih turističkih destinacija u Evropi, a podaci Agencije za statistiku BiH o broju turista ukazuju da BiH danas posjećuje tri puta više turista nego prije deset godina.

Informacije kojima raspolaže Ministarstvo ukazuju da je turizam jedan od najprivlačnijih sektora za ulaganje iseljništva u BiH. Određena ulaganja su već realizovana, ali nažalost, ne postoje podaci o visini investicija iseljništva u turizmu, kao ni generalno podaci o visini cjelokupnih investicija iseljništva.

Jedna od preporuka velikog istraživanja "Mapiranje dijaspore iz BiH" koju je spavelo Ministarstvo u saradnji sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM) u okviru projekta "Dijaspora za

---

² Mapiranje dijaspore iz BiH, str 193, <https://dijaspora.mhrr.gov.ba/mapiranje-dijaspore-iz-bosne-i-hercegovine/>

razvoj"³ je da Bosna i Hercegovina treba osnažiti turizam koji se oslanja na dijasporu (turizam dijaspore/iseljenički turizam) i ohrabriti lokalna preduzeća i sektore u zajednici da budu njihovi pokretači. Turizam, koji se oslanja na dijasporu, raznovrstan je i uključuje posjete rodbini, kulturni turizam, zdravstveni turizam i poslovna putovanja. Zahvaljujući dijaspori iz BiH, mnogo drugih turista posjećuje BiH. Shvatanje i jačanje uloge dijaspore može stvoriti uslove za otvaranje novih tržišta i dalje jačanje turističkog sektora.⁴

Cilj i svrha

Cilj izrade Izvještaja o ulozi i potencijalima iseljeničtva u razvoju turizma u BiH je doprinijeti većem angažmanu iseljeničtva u razvoju turizma, naročito na lokalnom nivou.

Svrha dokumenta je analizirati ulogu i potencijal iseljeničtva u razvoju turizma u BiH, naročito na lokalnom nivou, identificirati potrebe lokalnog nivoa i pripadnika iseljeničtva angažovanih na razvoju turizma ili zainteresovanih za isto, identificirati postojeće prepreke i prilike za angažman iseljeničtva u razvoju turizma, definirati moguće intervencije i aktivnosti koje bi poduzelo Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice u okviru svojih nadležnosti za iseljeničtvo i jedinice lokalne samouprave, kao i druge institucije u BiH, kako bi se doprinijelo većem angažmanu iseljeničtva u razvoju turizma u BiH.

Na osnovu Izvještaja Ministarstvo će se opredijeliti koju vrstu podrške će pružiti jedinicama lokalne samouprave u njihovoj saradnji sa iseljeničtvom u cilju većeg učešća iseljeničtva u razvoju lokalnog turizma u BiH.

Očekivani rezultati

Od konsultanta se očekuje da izradi Izvještaj koji će sadržavati:

- Uvod sačinjen na osnovu pregleda međunarodne stručne i naučne literature o vezi između dijaspore i turizma, vrste iseljeničkog turizma, uloga i doprinosi dijaspora razvoju turizma u zemljama porijekla, iskustva drugih zemalja u vezivanju dijaspora sa razvojem turizma (npr. Hrvatska, Srbija, Irska, Liban koji ima Nacionalni plan za poticanje turizma dijaspore - The national plan to boost diaspora tourism) itd.;
- Analiza stanja u BiH koja će sadržavati postojeći angažman iseljeničtva u razvoju turizma u BiH uključujući: postojeća ulaganja u turizam, posredovanje u turizmu i njegova promocija (turističke agencije i sl.), turizam dijaspore / iseljenički turizam i njegove vrste npr. Posjete rodbini i prijateljima (Visiting Friends and Relatives Tourism), turizam u svrhu upoznavanja kulture i nasljeđa (Heritage Tourism), vjerski turizam, turistička nostalgija (Nostalgia Tourism), kupovina domaćih proizvoda (Nostalgic Goods) i sl.

---

³ Dijaspore za razvoj (D4D) je projekat Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH i Vlade Švicarske u saradnji sa UNDP i IOM.

⁴ Mapiranje dijaspore iz BiH, str 222, <https://dijaspore.mhrr.gov.ba/mapiranje-dijaspore-iz-bosne-i-hercegovine/>

Analiza treba biti sačinjena na osnovu statističkih podataka i prikupljenih podataka o postojećim ulaganjima dijaspore u sektor turizma na lokalnom nivou u BiH, kao i na osnovu kvalitativnog istraživanja koje će konsultant provesti a koje će obuhvatiti dvije grupe aktera: predstavnike relevantnih institucija u BiH - jedinica lokalne samouprave - i predstavnike iseljeničtva koji su uložili ili imaju namjeru i želju ulagati u razvoj turizma u BiH, kao i druge predstavnike iseljeničtva u svojstvu konzumenata turističke ponude u BiH. Metodologija istraživanja će biti usaglašena sa Ministarstvom a može uključiti upitnike i intervju;

- Zaključak koji će sadržavati pregled potreba iseljeničtva za veći angažman u razvoju turizma, kao i pregled potreba jedinica lokalne samouprave za dalji razvoj iseljeničkog turizma;
- Preporuke, odnosno prijedlog mjera i aktivnosti za poboljšanje doprinosa dijaspore razvoju turizma u BiH. Potrebno je definisati dva seta mjera: jedan koji može poduzeti Ministarstvo u okviru svojih nadležnosti za iseljeničtvo i drugi set mjera za druge nadležne institucije u BiH, naročito za jedinice lokalne samouprave;
- Prilikom izrade Izvještaja voditi računa da je glavna ciljna grupa iseljeničtvo u skladu sa nadležnostima Ministarstva za kreiranje politike prema iseljeničtvu.

Rezultati / materijali za isporuku

Od konsultanta se očekuju sljedeći rezultati / materijali za isporuku:

Prijedlog metodologije istraživanja i prijedlog strukture Izvještaja koji se dostavlja Ministarstvu u roku od 10 dana od dana potpisivanja ugovora radi usaglašavanja.

Prvi nacrt Izvještaja koji se dostavlja Ministarstvu u roku od 40 dana od dana potpisivanja ugovora radi davanja komentara i sugestija.

Drugi nacrt Izvještaja koji se dostavlja Ministarstvu u roku od 50 dana od dana potpisivanja ugovora radi davanja komentara i sugestija.

Finalni Izvještaj u elektronskoj formi sa usvojenim komentarima, primjedbama i sugestijama koji se dostavlja Ministarstvu u roku od 60 dana od dana potpisivanja ugovora. U istom roku se dostavlja i izvještaj o izvršenim uslugama.

Lokacija i vremenski period potreban za obavljanje poslova

Lokacija izrade Izvještaja je Sarajevo uz posjete jedinicama lokalne samouprave (minimalno deset u skladu sa dogovorom sa Ministarstvom).

Potreban broj radnih dana za obavljanje poslova je 17 radnih dana.

Zadatak treba biti realizovan u okviru 60 kalendarskih dana od dana potpisivanja ugovora.

Potrebne kvalifikacije

- Diploma magistra ili doktora nauka u oblasti ekonomije ili turizma
- Iskustvo u oblasti ekonomskih istraživanja ili turizma
- Dobro poznavanje sektora turizma u BiH
- Poznavanje iseljništva iz BiH
- Poznavanje koncepta "migracije i razvoj", odnosno, vezivanja dijaspore za razvoj zemlje porijekla
- Poznavanje engleskog jezika

Način prijavljivanja

Zainteresovani kandidati treba da dostave svoje prijave, biografije, kopiju diplome i finansijske ponude u pdf formatu Ministarstvu za ljudska prava i izbjeglice BiH na kontakt adresu: selma.cvorak@mhr.gov.ba ili na adresu:

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH

Sektor za iseljništvo

Trg BiH 3

71000 Sarajevo

Poziv ostaje otvoren 15 dana od dana objavljivanja na web stranici Ministarstva.